

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за академична длъжност „доцент“
в професионално направление 3.6 Право (Теория на държавата и правото) в НБУ

от д-р **Юлия Иванова Захариева**,
доцент в професионално направление 3.6 Право
(Международно право и международни отношения и право на ЕС)

Със заповед на Ректора на НБУ № 3-РК 179 от 30.03.2017 г. на основание на решение на АС от 7.03.2017 г. съм включена в състава на научно жури по обявен конкурс /ДВ, бр. 16 от 17.02.2017 г./ за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6 Право (Теория на държавата и правото) с единствен кандидат Деница Топчийска, хоноруван преподавател в НБУ (2009 – 2013 г.), асистент в Департамент „Право“ (2013 – 2015 г.) и главен асистент от 2015 г. в същия департамент. През 2009 г. успешно е защитила дисертационен труд за научна и образователна степен „доктор“ по научна специалност „Политология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ на тема: „Политиката на Европейския съюз за защита на личните данни“.

I. Изследователска дейност и резултати

- Кандидатът участва в конкурса със списък на научни публикации за периода 2009 – 2017 г., който включва 15 позиции: 1 монография – „Върховенство на правото. Теоретични аспекти“, 6 публикации, които са раздели от монографичния труд (№ № 6, 7, 8, 9, 10, 11 от списъка) и още 8 други заглавия, като 3 от тях са на английски език в испански, италиански и гръцки издания (№ № 3, 5 и 14 от списъка на публикациите). Три от статиите са публикувани преди 2015 г. (№ № 1, 2 и 3).
- Общият поглед върху заглавията по конкурса, а и останалите дейности на кандидата свидетелстват за широк кръг от научни интереси – от сложната и специфична материя на правото на ЕС, каквато е нормативната уредба на политиката за защита на личните данни, през правните проблеми на проектната дейност и на управление на европейски проекти до обща теория на правото.

- Монографичният труд „Върховенство на правото. Теоретични аспекти“ е посветен на мащабна и остро актуална тема, заредена с много очаквания и редица дискуссионни въпроси. Но подзаглавието дисциплинира и очакванията, и въпросите. Кандидатът си поставя за цел в чисто теоретичен план да анализира основните аспекти на концепцията за върховенството на правото, като открие нейните формални и материални конститутивни елементи. За реализацията на тази цел Деница Топчийска проследява развитието на концепцията за върховенство на правото от Античността до днес, анализира спецификата на двата модела – върховенство на правото и правовата държава, изградени след 19 век от англо-саксонската и континенталната философски и правно-теоретични школи, за да мотивира предложението си да бъде възприет именно модела на върховенство на правото като обща дефиниция. Авторката търси аргументи и в присъствието на този модел в нормативната уредба на Европейския съюз, Съвета на Европа, ООН и други международни организации. Тя констатира, че в езиковите версии на Учредителни договори на ЕС върховенството на правото и правовата държава се използват като синоними. Не би могло да бъде друго. Става дума за международни договори и е изключено в текста им да се влага различно съдържание на използваните понятия.
- Вярно е наблюдението на авторката, че в ЕС и в международното право ясно се проявява тенденцията към изработването на обща концепция за върховенството на правото през 90-те години на миналия век и в началото на 21 век. След десетилетия мълчание в конституционната рамка на интеграционните формации едва през 1997 г., а по-късно през 2007 г. се появява текст относно ценностната система на Европейския съюз, която може да бъде обобщена в неделимата триада „демокрация – права на човека – върховенство на правото“ (чл. 2 на ДЕС) и е създаден механизъм за политически контрол и санкции при констатирането на сериозни и продължаващи нарушения на тази система от страна на членуващите държави (чл. 7 ДЕС).
- Интересен е критичният поглед на Деница Топчийска върху българските реалности от началото на 21 век. Тя е стигнала до извода, че теорията и съдебната практика у нас са насочени към изясняването на понятията за правова държава и върховенство на закона, а понятието за върховенство на правото е оставено без внимание. На това основание тя мотивирано предлага в академичната дискусия акцентите да бъдат не само върху формите на

управление на държавата и на институционалните механизми, чрез които функционира правовата държава, но и върху анализа на правото като система и върху стандартите за качество на правото, които са в основа на концепцията за върховенството на право. Монографичният труд на Деница Топчийска безспорно ще обогати тази дискусия. Опасявам се, че „терминологичните затруднения“, които тя споменава ще продължат да присъстват.

- Книгата на Деница Топчийска притежава необходимите качества на хабилитационен труд като завършено изследване на ясно формулирани тема, цели и задачи. За успеха на автора допринася и логичното структуриране на текста в пет глави и заключение, в които последователно са представени развитието на концепцията за върховенство на правото като морално-политически идеал, взаимното влияние, между теоретичния модел на понятието за право и върховенство на правото като нормативна концепция зависимостта между справедливостта и принципа на върховенство на правото като ценности и нормативни стандарти за право и функционалната взаимоотноообвързаното между индивидуалните права и концепцията за върховенство на правото. В заключението е изразено предположението, че представената аналитична рамка на теориите за върховенството на правото и предлаганата концепция за върховенството на правото ще допринесат за приемането на национален модел и за дефинирането на конкретни национални стандарти за цялата правна система и отделните правни отрасли.
- Деница Топчийска задълбочено познава изследваната материя, работи добросъвестно с богат научен апарат – 141 библиографски и документални източници. Добро впечатление прави отразяването на българските автори. Доколкото имам впечатления от начина на работа на Деница Топчийска тя едва ли е пропуснала заглавие, свързано с темата. Това ми дава основание да потвърдя думите ѝ, че до настоящия момент в българската доктрина не е правено подобно теоретично изследване с такъв фокус и обобщение. Всички тези изводи са защитени и са резултат на самостоятелна работа. Езикът е ясен и прецизен.
- Останалите 8 публикации, които не са разделени от монографичния труд, са посветени на актуални проблеми с теоретично и практико-приложно значение. Те заедно с останалите 6 заглавие илюстрират активното присъствие на Деница Топчийска в българската специализирана литература, както и в различни форми

на академичния дебат (за периода 2013 – 2016 г. участие в 11 научни форума и 4 изследователски проекта). Представени са данни са едно цитиране на базата на проучването на 19 източника.

II. Учебна и преподавателска дейност

Нямам непосредствени впечатления от учебната и преподавателска дейност на Деница Топчийска в НБУ. Съгласно представения доклад за самооценка и необходимите доказателства данните за аудиторната и извънаудиторна заетост на Деница Топчийска отговарят на всички изисквания в НБУ. Средната оценка на студентите за провеждания курс и за преподавателя е над 4.

Кандидатът е лектор и преподавател в семинарни занятия в три департамента на НБУ – Право, Информатика и Публична информация. Участва в разработването на учебни програми по Обща теория на правото, Правни аспекти на информационното общество, Правни проблеми на проектната дейност, както и в изготвянето на критерии и стандарти за самостоятелна работа на студентите. Била е научен ръководител на дипломна работа. От 2016 г. е функционален експерт в Департамент „Право“ по проект „Студентски практики“. Програмен консултант е и в Програмния съвет на Департамент „Право“. Участва и в неговите съвети.

Цялата активност на Деница Топчийска доказва, че тя е преподавател с качества и че нейната експертиза и умения се търсят не само за нуждите на учебния процес, но и в широк спектър от обществени и организационни прояви в НБУ – общоуниверситетски конференции и семинари, форми на обучение на преподаватели и административния състав, поддържане на електронния обучителен модул, участие в програмни съвети и в съвета на Департамент „Право“ и други.

В заключение предлагам на научното жури да се обединим в положителната оценка на академичната дейност на кандидата гл. ас. д-р Деница Топчийска с предложение да бъде допусната до избор и да бъде избрана от Академичния съвет за заемането на академична длъжност „доцент“ в Департамент „Право“ на НБУ.

София,

12.06.2017 г.

Доц. д-р Юлия Захариева